

Vasario 6 dieną Lietuvoje, kaip ir daugelyje pasaulio šalių, prasideda 21-oji Saugesnio interneto diena. Jos metu siekiama atkreipti visuomenės dėmesį į aktualius skaitmeninius iššūkius bei skatinti saugesnį naudojimąsi internetu. Vasario 6 d. prasidedančios savaitės metu visoje Lietuvoje vyks įvairios šviečiamosios veiklos bei renginiai, padėsiantys kiekvienam išmokti, kaip saugiai naviguoti interneto platybėse.

„Telia“ tvarumo projektų vadovės Indrės Bimbirytės-Yun teigimu, naujosioms technologijoms tapus neatsiejama ne tik suaugusiųjų, bet ir vaikų gyvenimo dalimi, labai svarbu kalbėti tiek apie interneto suteikiamas galimybes, tiek ir čia tykančius pavojus.

Interneto teikiamos galimybės - beribės

„Be abejonės internetas yra neatsiejama XXI a. visuomenės dalis, be kurios jau nebeįsivaizduojame savo kasdienybės – naujausiais statistikos bendrovės „Statista“ duomenimis, internetu naudojasi 90 proc. Europos gyventojų, kurių didžiąją dalį sudaro jaunimas nuo 16-24 m. amžiaus. Tyrimai taip pat rodo, kad maždaug vienas iš trijų interneto vartotojų yra vaikas – naudodami įvairius įrenginius skaitmeninėje erdvėje jie žaidžia žaidimus bei naršo socialiniuose tinkluose. Nors dažnai kalbame apie interneto daromą žalą jauniems žmonėms, svarbu paminėti ir suteikiamą naudą, kadangi be pramogų jis taip pat yra ir žinių bei socialinių santykių palaikymo erdvė“, – sako specialistė.

Anot jos, internetas suteikia prieigą prie didžiulių kiekių informacijos, padeda atlikti mokslinius tyrimus, plėsti žinias įvairiomis temomis, kadangi čia galima rasti daugybę mokomosios medžiagos, įvairių kursų ir pamokų. Taip pat jis skatina verslumą, suteikia galimybę jauniems žmonėms internetinėse prekyvietėse pardavinėti savo produktus bei užsiimti novatoriška veikla. Galiausiai – socialinės žiniasklaidos platformos yra puiki erdvė informuoti visuomenę apie socialines problemas, dalyvauti aktyvizmo veikloje bei prisidėti prie teigiamų visuomenės pokyčių.

„Jaunoji gamtos ir klimato aktyvistė Greta Thunberg yra puikus pavyzdys, kaip socialinę mediją galima nukreipti teigiama linkme. Interneto dėka, naudodamasi tokiomis platformomis kaip „Twitter“ ir „Instagram“, ji tapo matoma visame pasaulyje, užmezgė naudingus ryšius, įkvėpė ir paskatino milijonus jaunų žmonių mobilizuotis ir kartu veikti aplinkosaugos labui bei dar labiau sustiprino savo balsą kovoje prieš klimato kaitą. Ir tokių pavyzdžių, kaip teisingai išnaudoję skaitmeninio pasaulio teikiamas galimybes jauni žmonės daro didelį pokytį visuomenėje, kuria įvairius produktus ar netgi startuolius yra daugybė“ –

dalijasi I. Bimbirytė-Yun.

Virtualioje erdvėje slėpintys pavojai

Vis tik šalia naudingų dalykų virtualioje erdvėje susiduriame ir su pavojais – auga sukčiavimo internetu mastai, paspaudę netinkamą nuorodą vartotojai lengvai gali užkrėsti įrenginį ir nutekinti svarbią asmeninę informaciją, skaitmeninėje erdvėje taip pat plinta nepilnamečiams žalingas turinys, apimantis patyčias, pornografiją, rasinės ir tautinės neapykantos kurstymą, smurtą, seksualinio išnaudojimo vaizdus.

„Nepilnamečiai yra ypač jautri interneto auditorija, todėl mūsų suaugusiųjų, ypač – tėvų, globėjų ir ugdymo įstaigų specialistų – pareiga yra juos edukuoti apie galimas grėsmes, mokyti, kaip nuo jų apsisaugoti, kadangi tai gali turėti neigiamą poveikį fizinei ir psichologinei būsenai ar netgi kelti grėsmę gyvybei“, – dalijasi „Telia“ atstovė.

Skaitmeninio raštingumo svarba

Jos teigimu, kad jauni žmonės būtų saugūs internetinėje erdvėje, būtina jiems paaiškinti, kodėl reikia saugoti asmeninę informaciją, kaip susikurti saugius slaptažodžius, naudotis mėgstamomis svetainėmis ar programėlėmis, kaip užblokuoti besityčiojančius ar priekabiuojančius asmenis socialinių tinklų paskyrose bei kodėl būtina apie tai pranešti suaugusiems.

„Ypač patiems mažiausiems naudojantis išmaniaisiais įrenginiais svarbu nustatyti kontrolės mechanizmus ir stebėti, kad jienekenktų vaiko gyvenimo ritmui ir emocinei būsenai. Augdami vaikai savo elgesiu kopijuoja tėvus ar globėjus, todėl norint užtikrinti, kad atžala laikytųsi sutartos ekrano laiko kontrolės, tą pačių taisyklių turėtų laikytis visa šeima“, – sako I. Bimbirytė-Yun.

Specialistės nuomone, informacija geriausiai įsisavinama per praktiką, todėl naudinga nepilnamečius skatinti pačius rinkti informaciją apie saugų elgesį internete, kartu su jais kurti saugaus elgesio skaitmeniniame pasaulyje taisykles bei rengti bendrąsias diskusijas saugumo klausimais, taip ugdant jų skaitmeninį raštingumą.

